

SLOVENSKI NAROD

Izjaja vsak dan popoldne, izven nedej in praznika. — Inzerati do 30 petič & Din 2.—, do 100 vrst Din 2.50, od 100 do 300 vrst & Din 3.—, večji inzerati petič vrsta Din 4.—. Popust po dogovoru, inzeratni davek posebej. — Slovenski Narod velja mesečno v Jugoslaviji Din 12.—, za izpust Din 25.—. Rokopisi se ne vračajo.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO
LJUBLJANA, Knašjeva ulica št. 5
Telefon št. 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126

PODRUŽNICE:
MARIBOR, Grajski trg št. 8 — — — — — CELJE, Kocenova ulica 2. — Tel. 100.
NOVO MESTO, Ljubljanska c. Tel. št. 26. JESENICE, Ob kolodvoru 101. — — —
Račun pri poštnem čekovnem zavodu v Ljubljani št. 10.351.

PONAREJEVALCI TISOČAKOV IN STOTAKOV PRED SODIŠČEM

Danes se je pričela pred ljubljanskim sodiščem glavna razprava zoper Selana in 11 tovarišev zaradi ponarejanja bankovcev

Ljubljana, 25. novembra. Letos v juliju je v javnosti vzbudila veliko senzacijo vest, da so se v prometu pojavili ponarejeni stotaki in tisočaki. Toda ponarejevalci in razpečevalci niso imeli sreče, kajti kmalu so jih prišli na sled. Ljubljanski policiji se je posrečilo, da je izsledila dobro organizirano družbo ponarejevalcev ter vse člane aretirala.

Obtoženci

Davi ob 8.30 se je pričela glavna razprava proti obtožencem. Na čelu ponarejevalske družbe je bil Ivan Selan, 30-letni posestnik in bivši župan v Suhadolah, ki je bil že leta 1928, pred poroto zaradi ponarejanja bankovcev, a je bil oproščen. Drugi glavni obtoženec je 27 letni mlinar Andrej Gruden iz Spodnjega Brnika na Gorenjskem, kjer ima v najemu mlin, dalje njegova 20 letna žena Olga, 38-letni oženjeni mlinar France Šporar iz Stoba pri Domžalah, 28 letni mlinar Avgust Dolinar in njegov 32 letni brat mlinar Ivan Dolinar, oba z Gore pri Vačah, okraj Litija, 32 letni Edvard Vidergar, oženjeni kmet na Drtiji pri Moravčah, 36 letni posestnik Jakob Urbanija s Slivne pri Vačah, 36 letni strojevodja Matevž Dragar iz Zagorja ob Savi, 60 letni Jakob Sotenšek iz Kotredeža pri Litiji, 20 letni posestnikov sin France Zupančič z Goleznj pri Litiji in 20 letna Angela Dolinarjeva, posestnikova hčerka z Gore pri Vačah. Razprava v Ljubljani ni vzbudila toliko zanimanja, kakor se je pričakovalo, zakaj razpravna dvorana malega senata št. 79 ni niti polna, predvsem seveda zato, ker je vstop k razpravi dovoljen le v vstopnicah. Že s tem, da razprava ni v poroti dvorani, ji je vzeto mnogo dramatičnega efekta, najbrže pa ljudje pritisnejo še le popoldne, ko bodo izvedeli za razpravo.

Zagovorniki

Na treh klopih sede obtoženci, ob straneh so pa morali postaviti mize za zagovornike. Dr. Janžev Novak zagovarja Selana, dr. Fran Skaberne Andreja Grudna, dr. Fetič Olga Grudnova, dr. Azman Šporarja, dr. Pegan Dolinarjeve, dr. Furlan Vidergarja, dr. Vertičak Jakoba Urbanija in Frana Zupančiča, dr. Lapajne Dragarja in dr. Žužek starega Sotenška. Razen tega so obtoženci vsi mladi, dobro oblečeni ljudje, ki se jim vidi, da so lastniki velikih posestev, vendar so pa zadoženi. Njih obrazi so prav bistri in inteligentni.

Sodni dvor

Senatu predseduje s. o. s. Mladič. prisodnika sta pa s. o. s. dr. Kober in s. o. s. Kralj, državni tožilec je dr. Lučovnik.

Obtožnica

V drugi polovici julija so se pojavili v Ljubljani in v litjskem srezu falzifikati stotakov in tisočakov. Izdelani so bili na slabšem papirju, vendar tako dobro, da so jih sprejemali celo trgovci in blaginčarke, ki imajo stalno opravka z denarjem. Pri razpečevanju bankovcev je bil kot prvi aretiran 25. julija na Vačah Jakob Sotenšek istega dne pa v Ljubljani Olga Grudnova, ki je v Seljakovi trgovini v Prešernovi ulici hotela plasirati ponarejen tisočak. Pri zaslišanju je Grudnova zatrjevala, da ji je falzifikat daroval neznani mož, ki pa ni verjela in še istega dne je bila izvršena preiskava na domu Andreja Grudna v Sp. Brniku. Tam so našli skritih več ponarejenih stotakov, pa tudi »Verografe«, s katerim je Gruden tiskal bankovce, kemikalije in razne druge potrebščine.

Se istega dne je bil v Ljubljani prijet tudi Avgust Dolinar, ki je kupil pri tvrdki A. Gorec možko kolo in ga plačal s 15 ponarejenimi stotaki. Pri njem so našli še 9 falzifikatov. V zvezi s tem je policija izvršila še nadaljnje aretacije in hišne preiskave in končno kot glavnega falzifikatorja aretirala Ivana Selana.

Kdo je dal iniciativo

Prvi, ki je prišel na misel ponarejati bankovce je bil France Šporar. Ta je nagovarjal Andreja Grudna. Gruden je bil nekoliko verziran v risanju, znal je tudi manipulirati v »Verografu«, kar se je naučil pri vojaki. Ker nista imela denarja za nakup kemikalij in aparata, je Gruden

kupil na upanje večjo količino ajde in jo prodal, izkupiček pa porabil za nakup kemikalij in »Verografa«. Nato se je lotil ponarejanja. Prerisal je 100 dinarski bankovec na olinati papir in napravil 13 risb (za vsako barvo na bankovcu posebej). Vse risbe je prenesel na »Verograf« in prebarval z raznimi barvami. Ponaredil je tudi številko, serijo in kontrolno številko. Na ta način je izdelal 30 komadov stotakov. Stiri je izročil Šporarju, da jih razpeča, rekoč:

»Če moreš, jih ponucaj!«

Pozneje se je zopet lotil ponarejanja in je falzificiral še 29 komadov, ki jih je spravil v kolesno zračno cev in jo zakopal v zemljo ob potoku. Hotel je ponarejati tudi tisočake in delal Šporarju, naj mu prinese tisočak, da ga bo prerisal. Šporar mu je prinesel 1000-dinarski falzifikat, ki ga je prejel od Dolinarja. Gruden je ta falzifikat opremil s številko in ga dal štiri Oligi, ki je bila nato v Ljubljani aretirana.

Velikopoteznejši Selan

Šporar je tudi seznanil Grudna s Selanom, s katerim je stopil v tesnejše stike. Izpolnil je svoje znanje v falzificiranju, sam je pa Selanu »posodil« kemikalije in barve. Selan se je namreč istočasno lotil ponarejanja, toda njegova akcija je bila zasnovana bolj vlepotezno, njegovo delo je bilo plodonosnejše in uspešnejše. Ivan Selan je kmetijski človek, je pa zelo izobražen in inteligenten ter načelno mož, poleg tega spreten risar. Pečal se je z astronomijo, matematiko, fiziko, kemijo in celo metafiziko, fotografijo in drugimi vedami. Selan je imel še »Verografe«, ki mu je ostal od prve ponarejevalske afere iz leta 1928, ko je bil pred poroto oproščen.

»Gasilske srečke«

Letos v maju sta se oglasila pri Selanu Ivan Dolinar in Edvard Vidergar in se mu baje predstavila za funkcionarja gasilskega društva v Litiji. Želela sta, da jima napravi stotake in tisočake za srečke pri veselici gasilnega društva. Selan je na to pristal in je res napravil 100 stotakov in 100 tisočakov, pozneje pa je »naročil« zvišal na 1000 stotakov in 350 tisočakov.

Selan se je pridno lotil dela, zapri se je v posebno celico in cele noči »tiskal« falzifikate. Njegovim bankovci so bili sorazmerno dobro izdelani, Selan je celo ponaredil vodni tisk, za katerega je imel posebno pripravo iz gumija. Pri delu mu je tudi pomagal Vidergar. V juliju je bil Selan z delom gotov. Bankovce so prenesli k Dolinarjem, kjer so jih začeli opremljati s številkami in serijami. Pri graverju Černetu v Ljubljani je Angela Dolinarjeva naročila številke in črke, Vidergar je pa nekje iztaknil majhno ročno tiskarno. Nato so se lotili razpečevanja, pri tem pa so sodelovali tudi Jakob Urbanija, Matevž Dragar in Jakob Sotenšek in France Zupančič.

Zagovor v preiskavi

Glavni obtoženec Selan je v preiskavi priznal ponarejanje bankovcev, zagovarjal se je pa v preiskavi, da je bil prepričan, da bodo namenjeni samo za srečke gasilske veselice v Litiji. V tem ni videl ničesar kaznivskega. Obtožnica pa naglašja, da je to samo izgovor, ki je bil med družbo dogovorjen za primer, če bi jim oblasti šle na sled. Ko je Selan začutil, da mu gre tla pod nogami, je »srečke« prelučkal in opremil s lastnoročnim podpisom. Njegova krivda je pa tudi dokazana s tem, da je bankovce delal popolnoma skrivaj in na samem, kvečjem v družbi Vidergarja. Pripomnil je tudi Vidergarju in Ivanu Dolinarju, ko so se pogajali glede cene posameznih izdelkov, da bodo bankovci, ki bodo finejšje izdelani in se bodo lažje plasirali, dražji.

Njegov zagovor, da so bili bankovci porušeni izdelki in nesposobni za promet, ne drži, kar dokazuje tudi dejstvo, da je razpečevalcem uspelo jih več plasirati v Ljubljani in okolici. Glede vodnega tiska in nove kontrolne rozete, ki ju je tudi ponaredil, se Selan ni vedel zagovarjati.

Obtoženci Andrej Gruden, njegova žena Olga in France Šporar so priznali inkriminirana dejanja v skladu s podatki preiskave. Gruden je zatrjeval, da so bili bankovci tako slabo izdelani, da niso bili sposobni za razpečevanje, prvo partijo je

italk uničil, drugo pa zakopal v zemljo.

Ivan in Avgust Dolinar, Jakob Urbanija in Angela Dolinarjeva so priznali navedena kazniva dejanja, dočim je Vidergar zanikal, da bi razpečeval falzifikate. Prav tako sta zanikala vsako krivdo Matevž Dragar in France Sotenšek.

Razprava

Ker sta Olga Gruden in Fran Zupančič starejša mladoletnika, bi morala biti razprava tajna. Dr. Pegan pa je v imenu zagovornikov zahteval, naj bo javna, na kar je predsednik pristal.

Pri ugotovitvi osebnih podatkov vzbuja posebno pozornost Franc Šporar, ki je star šele 38 let, a ima 9 živih, 5 do 16 let starih otrok.

Falzifikati

Med čitanjem obtožnice in zasliševanjem Selana, so si zagovorniki ogledali tudi falzifikate. Stotaki, ki jih je Selan izdelal za srečke gasilskega društva v Cerkljah, so navedna igraca, saj je na njih naslikan gasilec, druga stran je pa prazna. Tudi njegovi stotaki in tisočaki se takoj ločijo že po papirju, vsak človek pa, ki ima le nekoliko pojma o tisku in bistvu reprodukcije, pa tudi mora te falzifikate takoj ločiti od originalov. Razmazani tisk se na prvi pogled jasno loči od ostrega tiska originalov. Razlika med originali in falzifikati je tako velika, kakor na primer med slovenskimi znamkami litografirane izdaje in med onimi, ki so tiskane z navadnimi kliseji za knjigotisk. Na prvi pogled je pa tudi pri stotaku vidna spodnja številka, ki je pri falzifikatu bela, ker je votla in je v njej samo vrsta drobnih pikic, originalna številka je pa popolnoma izpolnjena s sivovijoličasto barvo. Kakor las tenke črte originala na vrstu in obrazu ženske figure so na falzifikatu velika modra pega. Kakor se pri teh falzifikatih posebno živahnejša barva loči od medlih originalov, tako se pa pri tisočaku barva silno razlikuje celo med posameznimi eksemplari. Skratka, falzifikati so prav slaba in groba reprodukcija, ki pa vendar lahko prevari človeka, saj o tisku in reprodukciji pri nas celo inteligenca skoraj nima pojma.

Zasliševanje Selana

Selan je od porotne razprave leta 1928 očitno postal zelo nervozen in se mu jezik zatika, večkrat pa le z največjim naporom govori. Na opetovano vprašanje predsednika, kako se zagovarja, dolgo ne more beseda iz njega, nato pa tiho pravi, da je le žrtve svoje lahkovernosti. Popolnoma je bil prepričan, da imata zastopnika litjskega gasilskega društva poštene namene, zlasti ga je pa o tem prepričalo Dolinarjevo pismo, ki je prava graščica z lastno kovačnico, lastnim mlinom, lastno električno centralo in z vsemi možgimi kmetijskimi stroji, ki je med njimi celo strojni skobelnik, pa tudi vsi kmetje so Dolinarja spoštljivo pozdravljali, ko se je na cvetno nedeljo peljal k njemu na domačijo, ki se imenuje »v Dolino« v nasprotju z vasio, ki ima ime »na Gorici«. Ivan Dolinar in Vidergar sta bila večkrat pri njem ter mu pripovedovala, kako tudi Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani tiska za litjske gasilce take srečke, da pa so te srečke predrage. Zato so se po dolgem pogajanju zedinili s Selanom, da jim bo napravil »jurje« po 8 Din komad, »bog-narje« (stotake) po 6 Din, in »kovače« po 4 Din. Tiskarna je namreč tako draga tudi zato, ker mora plačati posebne takse za tisk takih srečk. Obenem sta mu naročila zagotovila, da bodo vsi bankovci prelučljani in da na eno stran pritise svoj žig finančne uprave, na drugo stran pa gasilsko društvo v Litiji. Ko je bilo vse tako lepo v redu in nesumljivo, je Selan sprejel naročilo za 350 »jurjev«, 350 »bog-narjev« in 150 »kovačev«. Za vsak bankovec je moral zaradi tolikih barv napraviti 13 risb. Prvi bankovci niso bili posebno lepi, saj so bili vendar namenjeni le za srečke. Ko je Vidergar zopet prišel k njemu, je zahteval popolnejše »srečke«, češ, da se ne bodo preveč ločile od onih iz tiskarne in bi jih zato ne mogli zamenjati med nje. Selanu je bilo seveda za kredit, da bi se mu ljubljanski tiskarji ali pa celo kmetje ne smejali kot šušmarju, pa se je potrudil, kolikor je le mogel, da bi se izkazal. V »Dolino« je šel Dolinarjevim izmetk vodno sile potok, ki sedaj

gomi električno centralo, in je vzel s seboj tudi strokovno knjigo ter res tudi izračunal konjske sile.

Ko je zagovornik dr. Fetič neel ponarejene bankovce državnemu tožilecu, so ga obkolili poročevalci in poslušalci, da jih pokaže. Splošen smeh je nastal v dvorani, ko je predsednik senata omenil, da tega ne mara, da ne bi imel sitnosti, če bi kateri izginil.

Selan je na vprašanje, zakaj ni politični prijavil, ko je sumil, da so njegovi ponarejeni bankovci v prometu, odgovoril, da tega ni storil, ker je menil, da nima nobene odgovornosti, ker ni izdelal bankovcev, temveč le srečke. Šporar je hotel dve leti k njemu in ga nagovarjal, naj mu naredi kaj denarja. Selan je to odklonil, češ, da ima preveč slabe izkušnje. Šporar ga je nato prosil, naj mu naredi vsaj original, kar pa Selan tudi ni hotel. Kasneje je Šporar prišel z Grudnom ter sta se informirala, če ima Selan tak stroj, ki lahko tiska več barv naenkrat. Gruden je izpraševal kako se denar dela, Selan pa mu je odvrnil, naj takih reči nikar ne poskuša. Gruden je pozneje Selanu priznal, da ima stroj za izdelavo bankovcev ter mu je pokazal en izvod falzifikata, katerih je naredil 30. Selan mu je rekel, naj s tem delom preneha in mu je Gruden obljubil, da bo bankovce sežgal, stroj pa prodal.

Predsednik: Zakaj ga niste že takrat naznanili kot pošten državljani in župan, ko ste vendar vedeli, da je to kaznivno?

Selan: Mislim, da to ne more biti kaznivno, ker je Gruden bankovce sežgal in jih torej ni bilo več.

Šporar in Vidergar sta potrdila vse Selanove izpovedi ter je Vidergar celo izjavil, da mu je Selan res rekel, da na bankovcih ne smejo biti številke.

Predsednik je nato vprašal Selana, zakaj je odpustil dekle, nakar je Selan odgovoril, da zato, ker so jo ponoči vedno nadlegovali vasašvalci in ni bilo miru. Svoje delo ni skrival in je vsa vas vedela, da izdeluje bankovce za srečke. Ponoči je delal zaradi tega, ker je moral biti z delom pravočasno gotov. Bankovci so bili izdelani boljše, ker se je Dolinar norčeval in je hotel le pokazati, da nekaj zna. Dolinarju je verjel, da so bankovci namenjeni za srečke, ker je ta zatrjeval, da ima dovoljenje finančnih oblasti.

Zaslišan je bil nato 27 letni

Andrej Gruden

Izdeloval je istočasno denar v Sp. Brniku. Pri Selanu se je zanimal za način izdelave ter mu je tudi pokazal svoj falzifikat. Selan mu je rekel, naj ne dela neumnosti. En bankovec je Gruden izročil svoji ženi, ko je dobil od tvrdke »Alga« naročilo, da plača račun. Ko so si sodniki ogledovali ta falzifikat, je predsednik vprašal Selana, odkod je prišla rdeča barva na bankovcu. Selan je strokovnjaško razlagal, da je barvano s čopičem in da se je pri tem uporabilo navadno vodno barvo, ne pa »Opotograf«. Rekel je, da je to moral narediti Dolinar, kar pa je ta zanikal. Šele na zahtrobo drž. tožilca, da ta stvar ni važna, je Dolinar končno priznal, da je on prebarval bankovce.

Zaslišana obtožnica

Olga Grudnova

Je priznala, da je skušala spraviti v promet tisočak v trgovini s čevlji Seljak v Ljubljani. Živeli so v jako slabih razmerah in niso mogli plačati niti najemnine, zato je šla zamenjati bankovec, čeprav je vedela, da je ponarejen.

Razprava se ob zaključku lista še nadaljuje

Ogorčenje v Franciji

Francija pod nobenim pogojem ne bo plačala 15. decembra zapadlega obroka. - Povratek k Youngovemu načrtu

Pariz, 25. nov. Odklonitev zahtevanega moratorija za vojne dolge s strani Amerike je izzvala v Franciji veliko ogorčenje. Francoski tisk soglasno zastopa mnenje, da Francija pod nobenim pogojem ne sme plačati svojega obroka, ki zapade 15. decembra v višini 20 milijonov dolarjev. Prav tako francoski tisk odločno odklanja stališče Amerike, da vojni dolgov niso v nobeni zvezi z reparacijami in opozarja na to, da se je baš z ameriške strani v času Hooverovega moratorija in ob priliki lausanske konferencie, na kateri je prišlo pod tem ameriškim vplivom do brisanja nemških reparacij, inspiriralo zaveznikom, da bodo na enak način pozneje obravnavani tudi vojni dolgov. »Temps« odkrito piše, da bo imelo stališče Amerike, če bo ameriška vlada vztrajala pri tem, neizbežno za posledico razveljavljenje lausanskih

sklepih in povratek k Youngovi pogodbi. Na ameriško vlado pa bo v tem primeru padla tudi vsa odgovornost za neuspeh razorožitvene konferencie in za nemožnost sklicanja svetovne gospodarske konferencie.

Washington, 25. nov. Predsednik Columbia univerze Butler, ki velja za enega najvplivnejših članov republikanske stranke, objavlja v listih izjavo, v kateri se odločno zavzema za dovolitev šestmesečnega moratorija evropskim državam dolžnicam. Butler naglašja, da so vojni dolgov največja ovira za obnovo gospodarstva in omilitja gospodarske krize in da je zato naloga washingtonske vlade, da to oviro z inteligentno akcijo odstrani. V dobi moratorija bi se mogel najti sporazum, ki bi omogočil slično ureditev vojnih dolgov kakor je bila dosežena glede nemških reparacij na lausanski konferenci.

Prelat Kaas sestavlja novo vlado

Hindenburg je poveril mandat za sestavo parlamentarne vlade predsedniku katoliškega centra prelata Kaasu

Berlin, 24. novembra. Snoci je Hitler v daljšem pismu obrazložil predsedniku republike svoje stališče glede rešitve vladne krize in mu obenem sporočil, da ne more izvesti mandata, ki mu je bil poverjen glede sestave parlamentarne vlade.

Današnji listi se podrobno bavijo s položajem, ki je nastal po odgovoru Hitlerja in ugičajo, kako se bo razvijala kriza dalje. Demokratski listi izražajo bojazen, da je nacionalna koncentracija že pokopana, levčarski listi pa očitajo Hitlerju, da je sam onemogočil parlamentarno rešitev krize in s tem pokazal, da tudi njemu ni do tega, marveč, da si želi priti na mesto Papena, da bi mogel brez parlamenta vladati po mili volji. Pred vsem mu zamerjajo, da niti ni poskušal stopiti v stike z ostalimi političnimi strankami. »Deutsche Allgemeine Zeitung« misli, da kljub temu še niso porušeni vsi mostovi in da je še vedno odprta srednja pot. »Tägliche Rundschau« poudarja, da bo sedaj najbrž zopet imenovana prezidijalna vlada pod predsedstvom kakšnega nevtrala. Tako vlado bodo gotovo podpirali tudi narodni socialisti in ni izključeno, da bodo celo svoje ljudi poslali v tako vlado.

Berlin, 25. nov. Po večerašnjih ponovnih konzultacijah voditeljev strank je Hindenburg poveril mandat za sestavo parlamentarne vlade predsedniku katoliškega centra prelata Kaasu, ki ima naročilo, naj se enkrat prouči možnost sestave parlamentarne večine. Predsednik Hindenburg

se je namreč prepričal, da Hitler ni izčrpal vseh možnosti. Kaj se bo zgodilo, če tudi prelata Kaas ne bo imel uspeha, še ni znano in so vse vesti, ki krožijo o tem, več ali manj kombinacije. Z največjo verjetnostjo pa se računa, da bo v tem primeru zopet prišla na krmilo Papenova vlada, v kateri bodo izvršene le nekatere manjše izpremembe.

Vodstvo nemške ljudske stranke je izdalo komunique, v katerem naglašja, da je nemška ljudska stranka zaradi resnega položaja države vedno pripravljena sodelovati z vsako drugo stranko, ki bo predložila primeren program. Komunique obsoja odklonitev narodnih socialistov tem bolj, ker Hitler ni niti najmanj poizkusil doseči političen sporazum z ostalimi strankami. Naposled zagotavlja nemška ljudska stranka vdanost in zvestobo Hindenburgu.

LJUBLJANSKA BORZA.

Devize: Amsterdam 2315.96—2327.32, Berlin 1367.67 do 1378.47, Bruselj 798.02 do 801.96, Curih 1108.35 do 1113.85, London 186.75—188.35, New York 5740.20 do 5768.46, Pariz 225.52—226.64, Praga 170.67—171.53, Trst 293.96—296.36.

INOZEMSKÉ BORZE

Curih: Pariz 20.345, London 16.87, New York 520, Bruselj 72, Milan 26.565, Madrid 42.425, Amsterdam 208.95, Berlin 123.60, Sofija 3.76, Praga 15.40, Varšava 58.80, Bukarešta 8.065.

Danes bomba smeha!

Želim se poročiti

V glavnih vlogah:

Renate Müller

HERMANN THIMIG,

WOLF ALBACH RETTY

Predstave ob 4., 7/8 in 10. zvečer

Izvrstna šolajgra duhovite komike, zapletljave, humorja, petja in zabave!

Kot komika nastopata:

Fritz Grünbaum

Szöke Szakall

Elitni kino Matica
Telefon 2124

Dnevne vesti

— Zagrebški župan v Ljubljani. Sinoči je odpotoval v Beograd mestni načelnik univerzitetni profesor dr. Ivo Krbek. V Beogradu ostane dva dni, da uredi nekatere mestne zadeve. V soboto zvečer odpotuje v Ljubljano, kamor prispe v nedeljo jutraj. V Ljubljani ga bodo sprejeli mestni zastopniki. Zagrebški župan se bo posvetoval tudi z zastopniki dravske banovine o nekaterih vprašanjih elektrifikacije in priključitvi zagrebske centrale na kalorično centralo v Velenju.

— Skrb za brezposelne v Zagrebu. Tudi zagrebska občina se mora resno baviti z vprašanjem, kako bo preživela čez zimo brezposelne. V Zagrebu je seveda več premožnih ljudi, kakor pri nas in zato so tudi socialne akcije lažje. Zagrebški listi pravijo, da je v prvi vrsti dolžnost premožnejših slojev, da prisostvoje brezposelnim na pomoč. Dva bogataša sta že pokazala, da nista brez socialnega čuta. Industrijalet Freund bo dajal od 1. decembra do konca marca 1933 dnevno po 100 porcij tople hrane brezposelnim, veletrgovci s premožnim Grünwald pa da siromakom več vagonov premoga, poleg tega pa vsak dan do konca marca 1933 po 50 porcij tople hrane.

— Novice s Koroškega. V Logi vesi so 11. t. m. pokopali 11letnega Petra Schneiderja, p. d. Miklavja. — V beljaški bolnici je 9. novembra umrla Marija Leilerjeva, p. d. Malanterjeva, doma iz Bistrice pri Zili. V začetku novembra so v Borovljah pokopali Ano Vertičevo, vrljo in zavedno koroško Slovenko. — V Goricih pri Škofljah sta praznovala zlato poroko Marija in Michael Sušn.

— Tistemu, ki se je v nekem ljubljanskem dnevniku danes zaletel v nekega psihologa, bodi povedano, da je ustrelil mimo, ker dotični psiholog ni nastavljal kamna, ki se je vanj vročekrvni zaletel zaletel, temveč je to zakrivila čisto navadna zamenjava ključev. Ključ s kličico (Valjevčeve, če se ne motimo, in ne Stritarjeve, dragi gospod zaletel!) pesmi bi moral priti tja, kjer je ključ s besedami »Poglejmo enkrat deželo! Kje pa zemljo?« pa bi bilo vse v redu. Zamenjava ključev pa ni nič strašnega, saj je celo po vsem svetu razširjeni angleški dnevnik zamenjal češkoslovaškega poslanika v Londonu s prezidentom Masarykom.

— Anton Mohor: Koroška drama. Slovenci čutimo še vedno veliko pomanjkanje dobrih mladinskih iger, zlasti pa takih, ki bi služile našim šolam o priliki raznih nacionalnih in patriotskih praznov. Tako so n. pr. za Vidov dan v zadregi vsi šolski voditelji in učitelji: ni primernih deklamacij in ni iger. Ze nekaj let se ponavlja isto, kar imamo, a večno ponavljanje utrjuje in ne dosega zaželjenega namena. Zato moramo pozdraviti malo v vezani besedi pisano trojeansko igrice »Kosovsko dramo«, ki jo je napisal učitelj in vzgojitelj g. Anton Mohor. Postavil je na oder junake bitke na Kosovem polju, carja Lazarja in njegove vojskovodje ter sultana Murata in vezirje. Osredje je praviljnih junaki in Milota Obilića. Delo ni dolgo in tudi ne težko, tako da se bo dalo nastudirati in opremiti z majhnim trudom. služilo pa bo zlasti za praznovanje Vidovega dne in drugih narodnih ter državnih praznikov.

— Vreme. Vremenska napoved pravi, da bo večinoma oblačno in nestanovitno vreme. Včeraj je bilo po večini krajev naše države deževno. Najvišja temperatura je znašala v Splitu 16, v Beogradu in Skoplju 12, v Ljubljani 11, v Sarajevu 10, v Mariboru in Zagrebu 9 stopinj. Davi je kazal barometer v Ljubljani 762.1, temperatura je znašala 6 stopinj.

— V smrt, ker mu je umrla izvoljenka. V Drvaru se je obesil 14letni Spiro Vujnić, ker mu je smrt ugrabila 13letno izvoljenko Ilonko Patok — Aljanović. Deček se je bil tako zatelebal v deklčo, da ni mogel živeti brez nje. Svet se obrača, včasih se otroci še niso tako resno zaljubljeni.

— Odvetnik in novinarji kot godci. Avtorska centrala je tožila 25 subotičkih gostinčarjev in kavarnarjev in pravda se je zaključila zelo zanimivo. Zastopnik Avtorcentrala je izjavil, da odklanja zastopstvo glede na smešen položaj, ki je nastal s tem, da sta dva odvetnika vložila tožbo po zakonu o zaščiti avtorskih pravic proti slikarju Kujundžiću in ga označila kot gostinčarja, dva novinarja sta pa označila kot godca, češ, da sta igrala v Kujundžićevi gostilni. Zato je sodišče tožbo zavrnilo.

— Nesreča. Znanega atleta Sotlerja je včeraj doletela nova nesreča. V Domžalah je padel z motorjem in se nekoliko pobil na glavi. Prepeljali so ga v bolnico. — Anton Kopec, ključavničarski vajenec z Viča, je včeraj v DM v Polju padel s koleca in zadobil notranje poškodbe. Prepeljali so ga v bolnico.

— Milin pogorel. V noči od srede na četrtek je pogorel v Batajnici v Sremlu mlin bratov Koljivratič. Škoda znaša poldrugi milijon Din.

— Oče dal odsekati sinu glavo. V ponejdeljek se prične pred sodiščem v Petrinji obravnavati proti kmetoma Roksandič in Develaku. Devetak je po Roksandičevem naročilu ubil njegovega sina na ta način, da mu je s tesalom odsekal glavo. Državni tožilec zahteva za oba smrtno kazen.

— Bluze in pletenine najnovejših modelov ima v krasni izbiri tvrdka Miloš Karičnik, Stari trg 8.

Pri slabosti je naravna »Franz Josefov« voda prijetno učinkujoče domače zdravilo, ki znatno zmanjšuje telesne nadloge, ker se izkaže že v malih količinah koristno. V dopisih hvalijo zdravniki za ženske soglasno prav mlo učinkujoč način »Franz Josefov« grenčica, ki je zlasti pripravna za nežno rast ženskega telesa. »Franz Josefov« grenčica se dobiva v vseh lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

Zagrebski kvartet

DREVI OB 8. URI

KINO DVOR

Iz Ljubliane

— Letošnjemu novinarskemu koncertu bo sledila prijetna družabna zabava, ki bomo doživeli na nji še prijetnejše presenečenje. Igra jo-jo, ki se zanima za njo zdaj ves svet in je začela prodirati tudi k nam, bo razveseljevala 1. decembra zvečer v Unionu staro in mlado, vsi bomo stali in trenirali s koleščki na nitkah, da bo veselje. Naš podjetni m v smotreni reklamni čudovito iznajdljivi Beno Gregorič, lastnik znane drogerije v Prešernovi ulici, si je izmislil to originalno posebnost za novinarski koncert in pripravil toliko jo-jo koleščkov, kolikor bo v prostoru uniojski dvorani in stranskih prostorih ljudi. Vsač dobi svoj kolešek seveda brezplačno. To bo smeha in zabave, ko bo toliko množica navijala in spuščala koleške te priljubljene igre. Tisti, ki bo najdel treniral, dobi posebno diplomu in bo proglašen za zmagovalca ali prvaka v jo-jo igri. Opozarjamo občinstvo, da bodo vstopnice za novinarski koncert v predprodaji že jutri v Matični knjigarni na Kongresnem trgu. Mnogi se namreč boje, da bi ostali brez njih, pa so začeli povpraševati, če se že dobe in zato pridejo v predprodajo že jutri.

— Praznovanje praznikov. Združenje trgovcev v Ljubljani obvešča vse svoje gg. člane, kakor tudi kupujoče občinstvo, da morajo biti glasom navedbe o odpiranju in zapiranju trgovinskih obratovnic in obrtnega reda § 154. vse trgovinske obratovnice na dan uedinjenja 1. decembra in na rojstni dan Nj. Vel. kralja 17. decembra ves dan zaprte. Zato pa smejo biti trgovske obratovnice v nedeljo 18. decembra pred božičem ves dan odprte. Kar se pa tiče nedelje pred Miklavžem, to je 4. decembra, pa navedba o odpiranju in zapiranju ne dela nikake razlike, zato morajo biti trgovine ta dan ves dan zaprte. Predsedstvo uprave Združenja trgovcev.

—lj Na ribjem trgu danes ni bilo posebnih živahnosti. Menda je vplivalo toplejše vreme, da ljudem niso tako dišale ribe, nekoliko pa najbrž odloča tudi datum. Sicer je bil trg založen dobro z morskimi in še posebej z rečnimi ribami. Cene se v splošnem ne spreminjajo. Najraje ljudje kupujejo še vedno izmed najdražjih morskih rib tuna, ki je bil davi ob 8. že razprodan po 36 Din kg, in izmed rečnih ščuke, ki jih je vedno dovolj živih in mrtvih. Danes so prodajali žive po 28 do 30 Din. mrtve pa po 16 Din. Zgodaj so prodali tudi kalamare po 36 Din, najdražja riba je pa bila danes na trgu branci po 44 Din. Dragih rib navedno nimamo mnogo, ker jih ne prodajo lahko, čeprav jih zaradi kvalitete kupujejo le kupci, ki jim ni treba gledati tako na vsak dinar. Imeli so tudi nekaj listnic po 40 Din kg, mnogo pa sardel v primeri z drugimi dnevi. Sardele imajo najbolj stalno ceno 16 Din kg. Včasih so ljudje vpraševali zelo po skombrih, ki jih zdaj ni več toliko na trgu. Maše skombrs po prodajali danes po 32 Din kg, velike pa po 36 Din. Izmed morskih rib je treba omeniti še cevuli po 32 Din kg, ki so jih imeli toliko, da jih je bilo vsaj za vzorec. Nekatere ribe se namreč ne morejo udomačiti in se prodajali zato ne zalagajo posebej z njimi. Za rečne ribe je zdaj zlahka sezona, razen ščuk je bilo danes tudi precej karpov in mren po 20 Din kg. Pri žabah so gosposidine dolgo premišljevale, ali bi jih kupile ali ne, kajti z enim krakom se ne posladkaš posebej, 1.25 Din je pa že denar. Zato so se nekatere zadovoljele s tipanjem, nakar so odhajale povešnih glav.

—lj II. (XIV.) delavski prosvetni večer. V ponedeljek 28. novembra 1932 se v vršil ob 20. v dvorani Delavske zbornice, delavski večer »Svobode« in »Zarjec. Dr. Dragotin Lončar bo predaval o zanimivi temi:

Pogled v sodobno šolstvo. Delavska godba »Zarjec« bo zaigrala več lepih skladb. Konservatoristka Vida Rudolfova in konservatorist Drago Zagar, bosta zapela več solospvov. Pri klavirju ju bo spremljal konservatorist Reinhold Gallatia in A. Adami. Korošec in Raubar zaigrata solo na pozavno in klarinet. Pri klavirju pa bo Hedvi Bajde, oktet »Ljubljanskega Zvonca« bo zapel lepe narodne pesmi. Večer bo pester in nad vse lep, kakor so vsi delavski prosvetni večeri »Svobode« in »Zarjec. Zato si vzemite vstopnice že v predprodaji. 629-n

—lj Krajevna organizacija JRKD za poljanski okraj priredi za božič božičnico otrokom revnih staršev svojega okraja. Ker ji lastna sredstva za to ne zadoščajo se, obrača predvsem v okraju na one, ki lahko utrpijo kak prispevek v ta namen, bodisi v denarju, bodisi v blagu, da ji prisostvoje na pomoč, da lahko obuje in obleče za zimo deca, ki ji starši ne morejo kupiti gorke obleke in dobrega obuvala. Odborniki in člani socialnega odseka bodo s posebnimi od organizacije izdanimi polami potrkali na vrata onih, ki so pripravljeni v ta namen nekaj žrtvovati.

—lj Jug. akad. smučarska organizacija. V petek 25. t. m. bo ob 18. v elektrotehni. risalnici na tehniški odborova seja, na katero vabimo tudi vse poverjenike.

—lj Ob Tyrševi cesti to zimo ne bo loje takšni ribniki kot doslej, ki so se jih ljudje tako bali ter so klicali na pomoč najbližjega patrona — sv. Krištofa, da bi jih prenašal čez luže. Letos so to cesto kanalizirali do mestne meje, zdaj pa betonirajo požiralnike, da bo kanalizacija popolna do zime. Res bo treba posvečati več dolžne skrbi okolici Tyrševe ceste onkraj železnice, zlasti Bežigradu, kjer so tudi letos zgradili več vil, a to sicer lepo in veliko naselje nima še povsod poštenih hodnikov in tu in tam nekoliko preveč varujejo pri cestni razsvetljavi.

—lj Ob nehotičniku in palačah Pokojninskega zavoda bodo kmalu zbetonirali trotoar, ki ga ljudje zelo pogrešajo, saj v srednji palači stanujejo ljudje že leto dni in v nji je več uradov. V Gajevi ulici ob novih palačah polaga kable in betonirajo jake, pri nehotičniku na Tyrševi cesti je pa že zbetonirana podlaga za hodnik. V palačah so gradbena dela v glavnem že končana.

1. DECEMBRA
BO
NAJVEČJI
KONCERT
V SEGALETA
V UNIONU

—lj Ljubljanski Sokol priredi v okviru idejne šole v torek 29. t. m. ob 20. uri v Narodnem domu v sejni dvorani predavanje društvenega podstaroste br. dr. Frana Kandareta o organizaciji S. S. K. J. Poset je obvezen za vse člane in članice, ki položje 1. decembra zaobljubijo.

—lj Danes film »Zapadna fronta 1918«. Film pacifizma v duhu pomirjenja narodov. Ta film nam predčuje danes in še jutri ZKD v Elitnem kinu Matici. V njem gledamo vojno in vse križe, ki so brezpozojna posledica te šibe človeštva v najvernejši sliki. Nič ni olepšano — vse tako, kot je v resnici. Zunaj na bojnem polju in doma v zadledju. Predstave filma »Zapadna fronta« bo do samo danes in jutri ob 14. uri ter v nedeljo ob 11.

—lj Občni zbor Zveze kulturnih društev se bo vršil 27. t. m. ob 9. jutraj v predavnišnici ZKD v Ljubljani, Kazino II. nadstropje. Prometno ministrstvo je dovolilo polovično vožnjo, zato naj vsi delegati kupijo na svoji odhodni postaji cel vozni listek do Ljubljane, ga v Ljubljani ne oddajo, ker se bodo na podlagi legitimacij, ki se jim bodo izročile na občnem zboru, vrnili brezplačno domov.

DANES IN JUTRI OB 14. URI
ZKD V ELITNEM KINU MATICI
ZAPADNA
FRONTA 1918
Vojna v vsej svoji grozoti!

—lj Miklavž pri Ljubljanskem Sokolu. Tudi letos obišče Miklavž našo deca in naraščaj v ponedeljek 5. decembra ob 16. v telovadnici Narodnega doma. Zvečer ob 20. pa bo temeljito izprašal vest članom in članicam kakor tudi ostalemu, Ljubljanske-mu Sokolu naklonjenemu občinstvu.

—lj Slavnostni koncert Glasbene Matice za uvod v jubilejno leto Ljubljanskega Sokola, se bo vršil v soboto 21. januarja 1933 v veliki dvorani hotela Union.

—lj Litkovno gledališče Sokola I. na Taboru igra v nedeljo 27. t. m. zadnjikrat v seziji krasno pravljico igr v 4. dejanjih s prologom: »Začarani gozd«. Začetek ob 16. uri.

Z Norveško smo se seznanili

Zelo zanimivo in dobro obiskano predavanje
g. dr. B. Škerija

Ljubljana, 25. novembra.

Kulturno življenje je pri nas v pogledu predavanj zelo razvito. In večina teh predavanj je visoka šola za ljudi, prav posebno pa moramo biti hvaležni agilni prirodnoznanstveni sekciji Muzejskega društva, ki je začela letos prirejati tudi poljudna predavanja, kakršna smo najbolj pogrešali. Sinoči je ta sekcija priredila drugo predavanje v dvorani Delavske zbornice. G. dr. B. Škerija nas je seznanil z Norveško, ki jo je letos proučeval kot naravoslovec in antropolog. Predsednik MD g. dr. Pajnič je lahko z veseljem pozdravil udeležence, saj je bila dvorana skoraj povsem zasedena, kar je izreden uspeh za takšno prireditev. Čeprav je bilo predavanje namenjeno širšim slojem, vendar je bilo med udeleženci človeč inteligence, nekaj profesorjev, zdravnikov itd. Predavatelj je v Ljubljani zelo priljubljen.

Brez dolgočevnosti nam je jedrnatno opisal svoje potovanje po Norveški, nas seznanil s kraji, zanimivostmi, posebnostmi in nam razgrnil stvarno severno lepoto.

Iz Berlina nas je popeljal preko Lübecka v København. Takoj v začetku nas je presenetil s krasnimi slikami gradov iz okolice Københavna, zlasti smo občudovali Fredriksborg, ki je sezidan v 17. stol, v danskem renesančnem slogu. Videli smo tudi znameniti grad Kronborg v Helsingøru, v katerem je Shakespeare najbrž napisal Hamleta.

Za nas bolj povprečne je s pojmom Norveške vedno združena predstava fjordov. Predavatelj jih ni opisoval s pesniškim zanosom, zato nam jih je pokazal takšne, kakršni so. Po Oslofjordu smo pridrli v Oslo, ki leži ob prostranem pristanišču. Mnogo izrazito tipičnega norveškega pa ni več na hišah v Oslu.

Slika za sliko nam odkriva vedno kaj novega, vrste se tipične cerkve, na polotoku Bygdøy so rekonstruirane tipične stare norveške hiše, v ljudskem muzeju varujejo častitljive tradicije, tudi stara ulica iz Osle je rekonstruirana, zlasti so pa zanimivi leseni kmečki dvori; njihove strehe pokriva živa ruša. Sledilo je več krasnih razgledov v okolici Osle in prijatelji smučanja so lahko občudovali idealen smučski teren, kopalci pa krasna naravna morsk kopališča. Med Osloom in Bergenom je največja evropska papirnica v Hønefossu. Železnica naprej proti severu se polagoma dviga. Svet postane bolj pust, rastlinstvo je redko, fla v nižinah močvirnata. Sicer pa skalnata, a povsod je mnogo jezerc. Na gorskih planotah se blešči več leden led in sneg. Železnica je že nad 1000 m visoko. Proga leži med snegom in tu in tam nad ledom zamrznjenih jezer. Da je pozimi ne zasujejo plazovi in snečni vihar, so zgrajeni ob hribovju umetni predori, ki so tu in tam po več kilometrov dolgi. V višini oken vagonov so tudi okna v tunelu. Ti tuneli so leseni. Najvišja točka železnice je 1301 m visoko, od koder pada do Myrdala na okrog 800 m, od tam pa drži po lepih dolinah in skozi nešteto predorov na zapadno obalo in v najlepše norveško mesto Bergen. Da je res lepo, smo se prepričali po slikah.

Iz Bergena je odplul predavatelj z ladjo naprej proti severu. Na poti je posnel več krasnih slik, ki zlasti nazorno prikazujejo strmo, skalnato obalo in fjorde, ki segajo daleč v kopino, obdani z visokimi gorami, prehajajočimi iz strmin odsekano v planote. Kmalu nam slike kažejo, ko smo onkraj polarnega kroga, ogromne ledenike, ki se ponekod spuščajo povsem do morja z visokih planot po skalnatih žlebovih, tu in tam se pa stale prej ter se od njih spuščajo krasni slapovi.

Izredno zanimivo je Lofotsko otočje, ki ga tvorijo vrhovi planinskih tvorb. Vznosja teh gor so po več sto metrov nad morsk gladino. Tu, ob teh otokih so znana ribiška lovišča, in tu je zajemal snov Bojer za krasne, realistične opise bednega življenja norveških ribičev.

Seznanili smo se z Laponci, predavatelj jih je na kratko opisal z antropološkega stališča. Nekoliko delj časa smo se pomudili v najsevernejšem mestu sveta, v Hammerfestu. Od tu izvažajo v ogromnih množinah polenovke.

Ladja je odplula proti južnozpadnemu rtu otoka Magerøy, na katerem leži tudi Nordkap. Kmalu so prijedali do največje nasebine na severu, Homingsvaag. Tu seveda ne morejo živeti mehkužni ljudje, nasebina je ribiška. Niti trave ne rase več mnogo in nekoliko tople je le mesec dni na leto.

Proti koncu predavanja smo se videli sliko najsevernejšega dela Nordkapa z ledenim morjem. Sem prihaja mnogo turistov, ki se pripeljejo z velikimi ladjami, zato človek nima popolnega občutka, da vidi kaj posebnega. Na sliki tudi ne opaziš kaj posebnega, omeniti je pa treba hišico, v kateri je pošta in zavetišče, da turisti ne oskrunijo narave z onesnaženjem.

Povsod pa tuje se opazi norveške zastave, da ne pozabi, da je na Norveškem in ponujajo mu neporabne spominske predmete, ki so pa koristni za tujski omet. Nordkyn je najsevernejša točka kopne Evrope, ki je na severovzhodu Porsangerfjorda, a ne vidimo več ničesar novega.

Zal, da so bile sicer izvrstne skioptične slike nejasne zaradi namizne luči. Česar pa predavatelj ni opazil, ker je stal med lučjo in platnom, gledalci ga pa niso opozorili na nedostatek ter so bili oškodovani prav za prav po svoji krivdi.

Predavatelj je končno spregovoril še o raznih posebnostih Norvežanov in je povedal, da so tudi Norvežani rasno zelo pomešani in da jih je malo čiste nordijske rase.

Poslušalci so nagradili predavatelja z iskrenim odobravanjem. Želimo si še več podobnih predavanj!

Beli zobje: Chlorodont

Iz Novega mesta

— Izgubil se je desetletni šolarček Ivan Kovačič, sin davnega sluga. Mati ga je krala, ker ni napisal domače naloge in deček je trmoglavo odšel in se do večera ni vrnil. Iskali so ga starši, znanci in sošolci po mestu in po okolici, pa ni sledu za njim. Upanje je, da je pobegnil k sorodnikom pod Gorjance. Če bi ga kdo našel, naj ga privede nazaj. Deček je majhen, droben in boječ. Vse se temu njegovemu početju čudi, ker je sicer odličen učenec.

— Nenadno je umrla po vsem mestu popularna Avščeva Lojza. Vse je poznalo to originalno žensko. Lep košček novomeške stare povestnice pojde z njo v grob. Naj ji bo lep spomin!

— Iz moške bolnice. Še zdaj prihajajo k usmiljenim bratom betežni in od prevnetega martinovanja pomoči potrebni. Pa tudi vsakdanjih nesreč je več kot preveč. V Beli Krajini jo je še na Martinovo skupil z nožem v stegno posestnikov sin iz Nestopelj Jože Sever. — Železniški čuvaj v Mirni peči Matija Rapuš je na slameroznici rezal slamo in se močno obrezal po desni roki. — Janeza Butalo iz Bele Krajine je med vožnjo udaril konj s kopitom v glavo. — Na lesenem mostu v Kostanjevici je spodrsnilo hlapcu Lovjetu Kržišniku. Padel je na desno roko in si jo zlomil v nadlakti. — Mladi dninar Henrik Jamšek iz Gaberske gore pri St. Janžu je tudi zdrsnil na mokrih tleh, ko je tvoril vročo žito v mlin. Smolo je imel veliko, ker zlomil si je desno nogo pod kolonom baš tam kot pred pol leta.

— Z batom po roki. Tam pri Ptujju se je to zgodilo. Posestnik Fran Kavčič je s tovarišem popravljaj pod v hlevu. Zablajala sta močan kol v tla. Kavčič je držal, tovariš pa nabijal. Pa je bat nenadno priletel Kavčiču z vso silo na roke ter mu zdobil vse desno zapestje in roko. Prišel se je mož zdraviti v Kandijo.

Iz Trbovelj

— Povratek delegacije nacionalnih rudarjev iz Beograda. V sredo se je vrnila iz Beograda delegacija naših nacionalnih rudarjev, ki se je udeležila kongresa jugoslovenskih nacionalnih delavskih sindikatov. Naši delegati so se vrnili navdušeni nad velikim razmahom nacionalnega delavskega pokreta v južnih banovinah naše države. Med drugimi važnimi sklepi, ki so bili storjeni na tem kongresu, bo naše delavstvo predvsem zanimala ustanovitev zveze nacionalnih rudarjev za vso državo, ki bo v sestavi jugoslovenskih nacionalnih delavskih sindikatov. — Delegacija nacionalnega delavstva iz dravske banovine se je zglasila tudi pri ministrskem predsedniku g. dr. Sršiču, kateremu je obrazložila težak položaj našega delavstva, osobito rudarskega. Zastopniki nacionalnih rudarjev so predsedniku vlade predložili med drugim tudi obupno stanje našega rudarskega zavarovanja ter prosili pomoči. Predsednik vlade se je za vse te pereče socialne probleme našega delavstva živo zanimal ter delegate zagotovil, da bo potrebno ukrenil, da se željam nacionalnega delavstva ugodno. — Intervenciji je prisostvovala tudi delegacija češkoslovaškega nacionalnega delavstva, in sicer bivši minister in senator Tučný ter poslanec Patek in Konetopsky, ki so predsedniku vlade toplotno priporočali ugoditev željam jugoslovenskega nacionalnega delavstva. — Vse kaže, da se bo po kongresu nacionalnega delavstva iz vse države tudi v dravski banovini, zlasti pa v rudarskih revirjih, nacionalni delavski pokret močno dvignil.

— Sokolski oder. V nedeljo, dne 27. t. m. ob pol 4. popoldne ponovi sokolski oder narodno igr »Deseti brate« kot ljudsko predstavo po znanih cenah, s čimer je poset igre vsakomur omogočen. Pri igri »Deseti brate«, ki jo režira meščanskošolski ravnatelj br. A. Zavri, in ki je že pri prvi prireditvi dosegla lep uspeh, sodeluje pomnožen orkester pod taktirko br. O. Molla. Igra »Deseti brate« je primerna tudi mladini.

— V počastitev spomina pokojne učiteljice g. Pavle Božič, soproge tuk. učitelja g. Adalberta Božiča, je zbralo učitelstvo dekliaše in deške šole Trbovlje II znesek Din 232.—, katerega je namestu venca na grob pokojnici poklonilo KM družbi v Trbovljah.

Princ iz Arkadije

Filmska opereta, katere zunanji posnetki so bili izdelani v Dubrovniku.

PRIDE!

LIANE HAID

PRIDE!

WILLI FORST

Pristopajte k Vodnikovim družbi

R. Domanjčič 111

Prokletstvo ljubezni

Roman

— Dobro, hvala.

Milček je potegnil Claudinetu za seboj po stopnicah; ubogemu dečku se je zdelo, da sanja, tako lepo je bilo vse v hotelu.

Tisti visoki lakaj v temnomodri livreni v dostojanstvenega vedenja je napravil nanj tako močnega vtis, da je prvi hip mislil, da vidi pred seboj polkovnika.

Lac v veži, stene okrašene s starinskimi orodjem, bogate zavese, z mehkiimi preprogami pokrita tla in celo dolge, z usnjem prevlečene klopi, vse to se mu je zdelo višek bogastva in razkošja tako, da je onemel in od presenečenja široko odprl usta.

Nič manj se ni čudil Milčkovemu vedenju; njegov prijatelj je govoril s slugo z nekakšno uljudnostjo, pomešano z otroško sramežljivostjo.

Komaj si je upal hoditi; prijatelj ga je moral prijeti pod roko in voditi do sobe, kjer je imel urejeno udobno bivališče.

In ko je Milček prižgal svečo, se je ubogi jetičnik ozrl po sobi in človek bi mislil, da občuduje pravljico palačo vil.

— Ah, tu je lepo! — zašepetal.

— Kaj ne? — je dejal Milček. — Ko sem prišel sem, se mi je tudi zdelo vse tako lepo, da sem kar strmel. Toda kmalu sem se vsemu privadil. Zdaj se mi pa zdi, da sem vedno stanoval v tej sobi.

— Tu torej delaš?

— Da, tu je moja pisalna mizica in knjige, ki mi jih je posodil moj dobrotnik, da se lahko učim. Sedi z menoj in mi pomagaj pisati naloge, ki mi jih sam daje. Sam se ukvarja z menoj in vse, kar znam, imam od njega.

— Torej je zelo učen?

— O, da. In če bi ti vedel, s koliko potrpežljivostjo mi razlaga, kar mi ne zre takoj v glavo, kako prijazno govori z menoj, kako potrpežljivo popravlja moje naloge in me posluša, ko kaj recitiram... Tam v penhoškem gradu, kjer sva bila na počitnicah, je često po dve uri presedel pri meni, me vzpodbujal in opozarjal na napake, če sem se zmotil, in brez najmanjše nevoje je ponavljaj pojasnila, ki sem jih bil vedno ves srečen, če sem mu mogel moč potrditi, da bi bil zadovoljen z menoj... Vedno je tako otožen, da sem bil vedno ves srečen, če sem mu mogel izvesti smehljaj na obraz. Vidiš? Pogledaj, to so moji zvezki z nalogami.

Pokazal mu je svoje zvezke. Claudinet je hotel razveseliti prijatelja in skušal je pokazati zanimanje za njegove zvezke.

— A ona druga soba? — je vprašal in pokazal z roko na vrata.

— To je moja spalnica... Čakaj... pojdi pogledat, kako dobro se nam... kako dobro se nama bo godilo, kajti odisel; bova stanovala tu skupno.

Milček je vzel svečo in odvedel prijatelja v sosedno sobo.

Tam je sedel Claudinet v naslanjač in ko je hotel čez nekaj časa vstati, ni mogel.

Omahnil je nazaj, pa ni hotel pokazati svoje oslabelosti in se je znova vzravnaval.

Dogodki in vtisi zadnjih dni so bili premočni, da bi jih mogla prenesti tako krhka duša. V oslabelem, izčrpanem in izmučenem telesu je nastala reakcija.

V ognju otroškega navdušenja je bil kar nekam pozabil, da ga muči zavrtna bolezen; preveliki utrujenosti je na sledila mrzlica.

Poleg tega je bil zapustil Slimakov brlog teš in ves dan ni ničesar zavžil. Sicer pa na jed ni utegnil misliti.

Mraz ga je spreletaval in čutil je, kako prebledelava.

Obšla ga je neizmerna slabost in moral se je nasloniti na stol. Milček je takoj opazil, da z njegovim prijateljem nekaj ni v redu.

— Kaj ti pa je, Claudinet?

— Nič... malo slabo mi je postalo... pa mi je že odleglo.

— Ah, bože moj! — je vzkliknil Milček. — Zdaj šele vidim, da te zebe in da si lačen!... Sedi tu sem... takoj zakurim in skupaj se najeva.

Vrnil se je s Claudinetom v salonček in ga posadil na divan pri peči, kjer so bila že naložena drva. Prižgal jih je in kmalu je ogenj prijetno prasketal v peči.

— O, kako prijetna je ta toplota, — je dejal Claudinet zroč v peč, kjer so plamenčki lizali polena.

— Zdaj se pa najeva, — je dejal Milček.

Najprej je hotel pozvoniti lakajju, pa se je še pravčasno spomnil, da bi mu moral odgovoriti na vprašanja, ki je hotel na nje odgovoriti samo svojemu dobrotniku. Spomnil se je, da stoji v jedilnici velika hrastova kredenca, kamor spravljajo sluge po gostijah ostanke jedi.

Vzel je svečo in odšel v jedilnico. V hotelu je vladal popoln mir; le v kuhinji in v pritličju se je pogovarjala služinčad.

Ko je deček vstopil, je ura baš bila deset.

Odprl je kredenco. Na velikem krožniku so bila komaj načeta mrzla jedila — pašteta, sir in torta.

Milček je vzel še pribor in steklenico vina ter se vrnil v salonček, kjer je bil pustil Claudinetu.

Glej, kaj sem prinesel! — je vzkliknil veselo.

— A! — se je začudil Claudinet, — kako dobre reči!

— Tako, zdaj se pa malo okrepčajva.

Dečka sta sedela v topli sobi srečno in zadovoljna; jedla sta z veliko slastjo, kar ni bilo nič čudnega, saj sta bila lačna in utrujena.

Nekaj časa se je slišalo samo rožljanje njunih vilic in nožev. Claudinet si je kmalu opomogel in se razgovoril:

— Tale zakuska me spominja na drugo, ki sva si jo privoščila nekega dne, ne vem več kje, ko sva se vozila še s komedijantskim vozom. Se še spominjaš... Prisegala sva si, da ne bova jedla kokoške, ki jo je bil Panoufle ukradel... Toda bila sva lačna... Časi so bili takrat slabi. Zadovoljiti sva se morala s koščkom suhega kruha. In ta-

krat si mi dejal kakor zdaj: Pojdiva se malo okrepčaj. Sedla sva pod drevo in začela jesti; nisva pa bila tako zadovoljna in srečna, kakor zdaj.

— Spominjam se, — je odgovoril Milček.

— In, ali je to sploh mogoče?... je nadaljeval Claudinet. — Če pomislim, da sva rešena in za vedno skupaj, kar verjeti ne morem. Gospod de Montlaur je tvoj dobrotnik. Kmalu te bo tako vzljudil, da ne bo mogel živeti brez tebe. Saj si tako prijazen, tako bistroumen in pošten!... Ne veš, kako sem mu hvaležen za vse, kar je storil zate. In tudi če te nisem bil potreboval, tudi če bode zanj brez vrednosti, bo vendar vesel, da si mislil nanj in mu jih prinesel. Mar ne?

— To je res, v Slimakovih rokah bi ne mogla ta pisma služiti v pošteno namene... Da, prav praviš, in prepričan sem, da bo moj dobrotnik vesel, ko mu jih izročim.

Poleti pred Piccardom

Pred 150 leti se je dvignil prvi človek v zračne višave

Zelo visoko se človek ne more dvigniti brez posebnih aparatov za dihanje in v zadnjem času so učenjaki celo dogajali mejo, ki je človek ne more prekoriti niti z najboljimi dihalnimi pripomočki. Pred pičlimi 150 leti namreč leta 1783., se je dvignil prvi človek nad glave drugih ljudi in že leto pozneje je zabeležila zgodovina prvi polet z balonom v čisto znanstvene svrhe. Dvignil se je slavni zrakoplovec Blanchard skupno z dr. Jeffriesom približno 2000 m visoko, kjer je dr. Jeffries meril zračni pritisk in toploto. Višina, ki sta jo dosegla, seveda ni mogla biti kontrolirana, ker kontrolnih aparatov takrat še niso poznali. Ta dva sta bila prva, ki sta prišla po zraku tudi čez Rokavski preliv.

Slavni fizik Gay-Lussac in Biot sta se dvignila l. 1804 v višino 4000 m, toda Gay Lussac s tem še ni bil zadovoljen in se je dvignil celo 9000 m visoko. Ta rekord je imel najdaljše življenje, kajti premagan je bil šele čez 100 let in zanimiv je tudi s tem, da se je učenjak vrnil iz zračnih višav nepoškodovan. Pač se je pa Glaisher, ki se je dvignil l. 1862 v višino 8000 m, naenkrat onesvestil, a njegov spremljevalec je v zadnjem hipu odprl ventil in rešil obema življenje. Šele 12 let

pozneje je poskusil Tissandier polet z aparatom za kisik v nadi, da se bo dvignil še višje. Aparat mu je pa odpovedal in v višini 8000 m, kjer se je njegov predhodnik Gay-Lussac pred 70 leti še svobodno gibal, je postal Tissandieru tako slabo, da se je onesvestil in obležal na dnu gondole. Ko se je zavedel, je opazil, da balon pada in da sta njegova spremljevalca že mrtva. Največje presenečenje ga je pa čakalo na tleh, kajti šele tam je spoznal, da je popolnoma oglešl. Pri tem je najzanimivejše, da je ta katastrofa v zgodovini znanstvenega zrakoplovstva edinstvena.

Dva nemška učenjaka, Suring in Berson, sta se dvignila l. 1901 z zrakoplovom »Prensem« 10.800 m visoko. Na polet sta se pripravljala z nemško temeljitostjo, trenirala sta v pravem pomenu besede dihanje in gibanje v razredčenem zraku v posebni, v ta namen narejeni pnevmatični celici. Njun polet je bil uspešen, toda ne tako bogat na znanstvenih dosegih, kakor je bil letošnji Piccardov. Gondola, ki ji je bil poveril Piccard usodo dveh življenj, je bila centimeter za centimetrom pregledana in preizkušena in samo tako se je mogel posrečiti polet 17.750 m visoko.

Kisch ne sme na Dunaj

Znani pisatelj in novinar Egon Erwin Kisch, ki ga poznamo tudi pri nas po sijajnih reporterskih delih o Ameriki in sovjetski Rusiji, je hotel v soboto čitati na Dunaju poedine odstavke iz svoje še neobjavljene knjige o Rusiji in Kitajski. Prireditelj je bila mišljena kot strogo literarna in napovedana je bila že pred tedni. Vstopnice so bile večinoma že razprodane in zato je bilo tem večje presenečenje javnosti, ko so oblasti naenkrat prepovedale Kischu prihod na Dunaj. Kisch ima češkoslovaški potni list in je hotel v sredo prekorati avstrijsko mejo, pa so ga zadržali in mu prepovedali nadaljevanje poti. Ostati je moral na meji, od koder je obvestil prireditelje svojega predavanja, obenem pa urad zveznega kancelarja o prepovedi prihoda na Dunaj. Obrnil se je na zveznega kancelarja s prošnjo, naj mu dovoli prihod na Dunaj.

Varnostne oblasti utemeljujejo prepoved s tem, da je nameraval delati Kisch s svojim predavanjem propagan-

do za komunizem. Prireditelji predavanja pa trdijo, da o tem ne more biti govora. Organizacija avstrijskih pisateljev je posredovala pri državnem tajniku za javno varnost, da se odlok o prepovedi Kischevega predavanja razveljavi. To se bo najbrž tudi zgodilo, če bodo prireditelji jamčili, da Kisch ne bo delal komunistične propagande.

Umetnost gre za kruhom

Vse drugače, kakor pri nas, pojmujejo umetniki življenje drugod. Po svetu se umetnik ne boji, da bi mu padla krona z glave, če bi prijel v silo za delo, ki se pač dobi. Tako so tudi dunajski umetniki pokazali, da znajo računati z realnostjo in si pomagati iz stiske. V sredo dopoldne so najeti tri tovorne avtomobile in se odpravili z njimi po mestu lepiti svoje plakate. Umetnost gre za kruhom in dunajski umetniki so izbrali to originalno pot, da opozore občinstvo nase in na svoj težavni položaj. Plakate je lepilo po mestu 15 umetnikov in umetnic, pa tudi drugi hočejo ljudem pokazati, kaj znajo.

Prej so viseli umetniški plakati samo na razstavah, zdaj pa mora umetnost na ulico, če sploh hoče biti opazna. Ljudje so kazali veliko zanimanje za ta korak umetnikov. Praktične posledice se pa pokažejo pozneje. Nekateri umetniki so bili originalno oblečeni in plakate so lepili tako sprotno, da bi človek mislil, da niso nikoli delali nič drugega. Bili so dobre volje in eden je celo pripomnil: »Sicer slikamo zastoj, danes pa slikamo gratis.«

Karl Zuckmayer na Dunaju

Znani pisatelj Karl Zuckmayer, ki je s svojim »Veselim vinogradom« tako razburkal sicer še preveč mirno močvirje slovenske kulture, je prisel v sredo na Dunaj. Dunajčani ga že dolgo niso videli in tudi zdaj njegov prihod ni vzbudil posebnega zanimanja med njimi, saj ni nobeno njegovo delo pred vpriporitvijo. Nemška gledališča imajo stalno na repertoarju »Veseli vinograd« in druga Zuckmayerjeva dela. Pisatelj je prisel iz Berlina in čez nekaj dni se vrne v svoj priljubljeni Henndorf pri Solnogradu, kjer stalno biva. O svojih načrtih ni hotel povedati nič točnega. Seveda piše novo delo, ki bo imelo legendarno vsebino.

Zadnje čase so začela gledališča po vsem svetu vpriporjati zopet stara Zuckmayerjeva dela. Posebno je pa razveselila pisatelja vest, da vpriporjajo njegovega »Stotnika Köpenicka« v New Yorku in v drugih velikih ameriških mestih in da bo igral naslovno vlogo Emil Jannings. Drugod po svetu ljudje niso tako deviški, kakor se delajo nekateri pri nas. Zuckmayerjeva dela imajo radi in sramežljivost zaradi njih še ne bo umrla.

20.000 let star okostnjak

»New York Herald« priobčuje zanimivo vest, da je bil pojasnjen umor mladega dekleta po 20.000 letih. Seveda ne smete misliti, da gre za običajno detektivsko zgodbo in da so prišli policijski agenti na sled morilcu, ki je pred 20.000 leti umoril svojo žrtev. Stvar je nekoliko drugačna.

Bliizu michiganskega mesta Aun Arbor se je posrečilo antropologom s pomočjo deklškega okostnjaka, starega okrog 20.000 let, rekonstruirati zločin. To je prvi umor, ugotovljen na ameriških tleh, kjer zdaj umori niso redki. Seveda morilec ne bode iskali, pač so pa učenjaki veseli, da so našli na sledove tako starega zločina. Okostnjak umorjenega dekleta kaže vse znake mongolskega tipa. Mongolci so namreč prvotno prebivali v severni Ameriki. Leva lopatica je bila prebodena najbrž s sulico, potem je pa morilec vrgl truplo v jezero. Antropologi pravijo, da je to najstarejši okostnjak, kar so jih našli v Ameriki.

Očena šofira.

— Zakaj dovolite ženi šofirati, kadar se vozi sama?

— Dal sem jo zavarovati za 300.000 dinarjev.

MORSKE RIBE

Danes v večji izbiri, pristna tržaška kuhinja, zajamčeno sveža jedila, prvovrstna vina, točna postrežba, cene zelo nizke! Za boljše goste rezervirana soba, vhod iz veže.

Gostilna LJUBLJANSKI DVOR
LJUBLJANA, Kolodvorska ulica 28 (vogal Slomškove)

HALO JOŽE!

Kam greš? — Ali ne veš, kam grem? — Grem k Vinkotu v gostilno »Trnovski zvon«. Danes zakolje prašiča, pojdem na prvovrstne domače krvave in jetrne klobase ter pečeno. Zadnjič sem se zelo poceni najedel in napil.

»TRNOVSKI ZVON«
Podružnica: Trnovska ulica šte. 19

Klišaje

oseh vrst enobarone in večbarone izdeluje klišarna

Ljubljana

Jugoškafika

Sp. Petra nasip šte. 23
Telefon 2495

palne fotelje, fine izdelane.
Din 1800.— prodaja

RUD. SEVER,
LJUBLJANA, Marijin trg 2
Telefon 2622

Najcenejši nakup!
KONFEKCIJA — MODA
ANTON PRESKER,
Ljubljana, Sv. Petre cesta 14.

Mali oglasi

Vsaka beseda 50 par. Plača se lahko tudi s znakom
za odgovor znakom! — Na vprašanja brez znakom
odgovarjamo Najmanjši oglas Din 5.—

PRODAM
GOJZERJI
na obroke.
»TEMPO«, Ljubljana,
Gledališka ulica šte. 4
113/T

PEKARNO
nahajajočo se ob glavni cesti,
pod ugodnimi pogoji prodam.
— Samo ustmena pojasnila da-
je Stevan I. Gjurgjevič, Gornji
Geberniki, pošta Podplat. 4429

LOKOMOBIL
35—60 HP, v uporabljivem
stanju, za kurjavo z žagovino,
kupi Josip Čadež, Ravna gora,
Gorski kotar. 4428

KRATEK KLAVIR
nov, po globoko znižani ceni
naprodaj v zalogi klavirjev
— Bodner, Maribor, Gosposka uli-
ca 2. 4427

NAMOCENA POLENOVKA
vsaki petek pri I. Buzzolini,
Ljubljana, Lingarjeva ulica.
4417

Izdelujejo se najnovejši modeli otroških in igračnih vozičkov
trikotki, razna najnovejša dvokolesa, šivalni stroji in motorji
Velika izbira. Najnižje cene. — Ceniki franko.

»TRIBUNA« F. B. L., tovarna dvokoles in otroških vozičkov
LJUBLJANA, Karlovska c. 4.

Slatinske tablete
za hujšanje

Vam vrnejo vitkost, mladost in lepoto,
ker raztope in odstranijo preobilno mast.

Tekom enega leta izgubite
na težini 8—14 kg.

Doza 100 tablet Din 46.—
Doza 200 tablet Din 74.—

Slatinske tablete proizvaja
LEKARNA MR. BAHOVEC,
Ljubljana

Kjer vsa druga sredstva odpovedo, dosežejo
Slatinske tablete za hujšanje presenetljiv
uspeh.

KUPIM

AVTOBUS
dobro ohranjen, s ca. 14 do 16
sedeži, kupi avto-podjetje Vita-
nje. 4430

SLUŽBE

PRIDNO DEKLE,
pošteno in zdravo, staro 23—
35 let, za vsa hišna dela —
sprejem z 10. decembrom v
stalno službo. — Ponudbe v
slovenskem jeziku s priloženo
sliko na naslov: Dragica Velj-
ković, soproga notarja, Mol,
Dunavska banovina. 4431

STANOVANJA

OPREMLJENO SOBO
lepo, čisto, oddam takoj solid-
nemu gospodu na Aleksandrovi
cesti II. nadstropje levo, vhod
začasno iz Beethovne ulice
št. 9 (čez dvorišče). 4432

ZIVALI

ISTRSKI BRAK
se je pridružil našim psom na
brakadi 20. t. m. in se nahaja
pri Ivanu Mikarju, lovcu v
Litiji. 4420

RAZNO

DAMA, KI POLAGA
VAZNOST NA LEPO IN
TRAJNO FRIZURO
doledno poseda le znano če-
salnico »VESNA«, lastn. Olga
Gorazd, Beethovnova ulica (pa-
lača »Dunav«)

Najmodernejši

BEIVSKI IN DAMSKI
SALON v palači GRA-
FIKE. — Se priporoča
MATKO
ŠIJAKOVIČ

RIBJE OLJE

Sveže, najfinišne norveško
RIBJE OLJE
iz lekarn DR. G. PICCOLIJA
v LJUBLJANI — se priporoča
bledim in slabotnim osebam.

PERJE PUHASTO

Din 15.—, čohano Din 32.—,
puh Din 140.— kg, ter VOLNO
in ŽIMO za modroce izredno
poceni prodaja: Segs, Wolfova
ulica 12 (dvorišče). 106/T

POHISTVO

Spalnice	Din 2200.—
omare	> 450.—
postelje	> 250.—
kuhinjske oprave	> 1000.—
kuhinjske kredence	> 500.—

Vse drugo pohištvo se dobi
najceneje in na obroke. Kdor
tma hranilno knjižico, se ta
vzame v račun. Sprejmejo se
tudi vsa popravila po konkuren-
čnih cenah. — Mizarstvo
»SAVA«, Kolodvorska ulica 18,
Dunajska cesta 36. — Telefon
št. 27-80. 111/T

Couch

zofe

Otomane, spalne fotelje, di-
vane, zložljive postelje, mre-
žne, peresnice (federmodroce),
žimnice (modroce) ter vsa v
to stroko spadajoča dela iz-
vršuje najceneje

F. Sajovic
Ljubljana, Stari trg št. 6.